

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Iuuentvtis, Sive Insigniores Pveritiæ Atqve Adolescentiæ Sanctorvm

Bosendorf, Hermann

Monasterii VWestphalorvm, 1615

Bernardinus Senensis 20. Maij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42900

EXEMPLVM PRÆCLARISSIMVM S.
Bernardini Senensis Franciscani 20. Maij

Sur. Tom. 3.

IN Senensi vrbe ex nobili familia Albize-
schorum, Bernardinus, patre Tollo, matre
vero Nera ortus, ab ipsa infantia præclarum
fanè virtutis de se specimen semper præbuit.
Hunc sexennem utroq; parente orbum Dian-
na matertera non secus ac proprium filium e-
ducauit, magnoque opere & bonis moribus &
deuotione erga Christi matrem cum imbuere
conata est. Etsi autem instar puerorum in qui-
busdam etiamnum pueriliter se gerere videretur,
cæteros tamen condiscipulos in multis
exellebat, in grammaticis institutionibus &
literis perdiscendis longo post se interuallo
eos relinquens, eratque eo ingenio & solertia
etiam ad ea cõficienda que arte & manu fiunt,
vt Massani omnes eum admirarentur, certoque
sibi persuaderent illum in virum insignem e-
uasurum. Singulari autem studio ferebatur ad
prestadas elemosynas, nec vlla re adhuc puer
magis delectari videbatur, quam si posset pau-
peribus benignè facere. Accidit quandoque vt
parum panis in ædibus Dianæ reliquum esset;
quem cum illa pauperi stipem poscenti dare
abnuisset, sic eam pius puer est allocutus: Que-
so, inquit, erogemus quiddam in hunc paupe-
rem: alioquin ergo hodie neque prandium neque
cænam sumpturus sum. Egenum enim hoc
pane quam me reiectum malim. Ex in vero et
iam

Misericor-
dia.

Reuerentiam.

iam ieiunij sibi legem constituens singulis diebus sabbathi ad honorem sanctissimæ matris Dei ieiunauit. Senas porro anno ætatis tertio-decimo reuocatus, Onuphrio præceptore usus fuit, miraq; discendi celeritate coætaneos omnes superauit. Erat cunctis affabilis & charus, honestus quoq; pius ac deuotus. Aras sibi in teneriore ætate semper extruebat domi, easq; vt potuit ornabat. Ductus interdum ad sacras conciones, cum domum reuertisset conuocabat pueros, eisq; tanquam pro concione, puerili simplicitate, & magna dexteritate dicebat, quæ ex auditis memoria retinere poterat. Eundem graui testimonio & varia laude ornare solebat Ioannes Spoletanus totius honestatis speculum & moralis Philosophiæ Præceptor egregius: neminem videlicet Bernardino doctiorem è scholis suis vnquam prædixisse, nec vidisse se vnquã studiosum vllum, qui tam omni esset honestate & integritate præditus, quippe ex cuius ore nūquam sermo turpis profectus esset, & qui neq; verbo neq; nutu, neq; signo aut vlla significatione quicquid præ se ferret aliud quam purissimam honestatem. Testabantur adhæc cōdiscipuli eius, tanta morum honestate & probitate eum fuisse, vt si quid audisset turpiter dici, adeo commotus fuerit, vt rubore haud aliter suffūderetur, ac si quis colaphum ipsi infregisset. Vnde factum est, vt si fortè pueri & adolescentes inter se de rebus parum honestis verba miscerēt,

*Morum
honestas.*

*Pudicitia
observans.*

*Turpilo-
quijs valde
insensus.*

M vifo

*Morum in-
tegritas.*

viso Bernardino mox dicerent: Faceffant hi
fermones: ecce enim Bernardinus adest. Tan-
tum enim authoritatis ei integritatis opinio
conciliârat. Cuius porro quidam lasciuo eum
verbo affatus, non leuiter ab eodem confusus
discessit. Sentiens enim pudicissimus adolescens
quorsum ille tenderet, sub mēto grauiter eum
percussit, qui astantium multitudine pudefa-
ctus, repente ab eius cōspectu se subduxit. Al-
ius quidam improbus cuius per id tempus ergo
Bernardinum adolescentem verbis ac nutibus
inhonestis suum impurū animi desideriu cre-
brius indicauit. Itaq; Bernardino, rogat quos-
dā suę ætatis honestos adolescentes, vt sibi ef-
sent adminiculo, quo ab illius scelesti homi-
nis vexatione se excuteret: qui cum viso Ber-
nardino etiam ostensis nūmis aureis pudicissi-
mum adolescentem allicere tentasset: ille ge-
nerosa virtute opportuno eum loco aggre-
ditur; simulq; exclamat. Inique, sceleste, flam-
mis exurēde: Ad eum, ad eum, ad eum, simulq;
crebris ictibus onerat mastigiam. Mox socij
iungunt voces, & lapidib⁹ fugientem insectan-
tur, donec è cōspectu sese abripuit. Quā obrem
tanta apud omnes pudicitie & integritatis eius
fama percrebuit, vt nō solum nihil ipso audi-
ente domesticorum quisquā impudicē loqui
auderet, sed cunctis potius esset venerationi.
Etsi autē semper iucundū, alacrem, affabilem,
cōmodum, officiosum omnib⁹ sese exhiberet,
non tamen nisi bonis, maximè autem spiritua-
libus

*Senectus in
impudicos.
Laudabi-
lis societas.*

libus & religioſis viris familiaris eſſe voluit,
 idq; tam in ſcholis quam alibi. Poſtquã autem
 adoleuit, relictiſ ſcholis triuialibus & ſtudijs
 philoſophicis, in quibus præ ceteris excelle-
 bat, ad ſacros Canones diſcendos ſe cõtulit, in
 eoq; ſtudio trienio accuratè verſatus eſt. Plu-
 rimum vero delectabatur ſacris literis; quas v-
 bi deguſtare cõepit, reliqua ſtudia nullius eſti-
 mabat, nec quicquam ei extra diuinas ſcriptu-
 ras ſapiebat. Vbi decimum & ſeptimum ætatis
 annum attigit, Tobiam cõſobrinam ſuam cre-
 bro viſitabat: quæ præterquam q̄ inſtitutum
 S. Franciſci profiteretur, ob inſignem morum
 integritatem, ſtudiumq; deuotionis, & pietatis
 in omniũ oculis verſabatur. Cui etiam Bernar-
 dinus anno ætatis ſuæ triceſimo primo Senis
 peſte laborans, cũ iam medici ſpem ſalutis eius
 omnem abieciſſent, in ipſo propè mortis arti-
 culo cõfeſſus eſt, ſe corporis integritatē præſus
 inuiolatam ſeruare. Huic vni Bernardinus lo-
 qui ſolebat, cum aliarum feminarũ colloquia
 deuitaret. Cũ autem eſſet eximius cultor ſan-
 ctiſſimæ Deiparæ, dicebat quandoq; Tobia:
 Ibo viſum amicam meã: itemq; rursus alio die.
 Adibo amicam meã ſane pulcherrimã: Tobia
 hæc per iocũ dici rata, percõtabatur. Quenã il-
 la eſſet, & vbi moraretur. Reſpõdit ille: Amica
 mihi eſt lóge formoſiſſima, cuius ego amore
 planè captus ſum, eſt aut extra portã Gamollię.
 eãq; ego quotidie ſoleo interuiſere, nec videor
 mihi ſomnũ capere poſſe, niſi priº mihi cõſpe-

*Virginitatem in-
 terrimè
 coluit.*

M. 2 Et a ſit. To-

tant hi
 t. Tan-
 opinio
 no eum
 ntuſu
 oleſcã
 er eum
 udeſa
 it. Allo
 us erga
 utibur
 ũ cra-
 queſ
 ibi el-
 homi
 o Ber-
 liciffi-
 lle ge-
 aggrega-
 flam-
 mulq;
 x ſocij
 ectan-
 obrem
 is eius
 audi-
 loqui
 tionis
 ilem,
 peret,
 ritua-
 libus

Tobia nihil dum certi intelligens, vt se prauæ suspicionis occasione liberaret, remq; certius exploratam haberet, altera luce extra portam illam Bernardini aduentum è loco occulto operiebatur. Veniens itaq; Bernardinus solus, & coram imagine Beatissimæ Matris Dei, quæ supra portam illam elegantissimè picta habebatur, nuda curuat genua, eiq; pijsimas offert preces, ac dein domum se recepit. Quod cum iterum tertioq; obseruasset. Dic, inquit, mihi sodes fili charissime, quænam sit isthæc amica abs te adeo dilecta? Cui Bernardinus: Non te, inquit, celabo solam, captum me esse amore beatissimæ Virginis & matris Dei Mariæ, quam semper amaui, in qua post Deum omnes spes meæ collocatæ sunt. Illam vnice diligo, illam inquiri, illam videre concupisco: quod cum in hac vita non liceat, constitui eius amore quotidie inuisere eius imaginem, quæ in Camollia est, quod ea mihi & cæteris huius vrbis elegantior, & eius maiestate dignior videatur. Hæc est igitur amica illa mea & spes mea pijsissima virgo Maria. Hæc vt audiuit Tobia, cum lachrymis eum complexa dixit: Reuera, fili mi, non obtinuit mentem meam sinistra vllade te suspicio, sed non nihil cœpi hesitare propter fraudes & machinas antiqui serpentis, quas debemus modis omnibus cauere. Sed tu fili à Deo benedictæ egregiam tibi & insignem delegisti amicâ, optimum salutis tuæ præsidium, peccatorû omnium certissimam spem & retu-

Deuotio erga B. Virginem.

& refugium: illam quæras, illam sequaris, omniq; animi deuotione illi confidas. Nullum enim post Deum salutis tuæ fulcimentum validius habere potes, quam ipsam pietatis & misericordiæ matrem, à qua nemo vnquam, qui illi benè confideret vacuus recessit. Perseueravit autem Bernardinus in hac imaginis huius uisitatione multis annis, & cum iam in monastica religione consenuisset, testibus eius socijs non raro eandem inuisit. Vt vero deinceps arctiori se vinculo diuinis seruitijs atq; officijs pietatis obstringeret, confraternitati disciplinatorum, seu benè moratorum B. Mariæ virginis quæ est in domo hospitali della Scala, nomen dedit. Vbi uisitatas preces, corporis flagellationes, aliaq; tum iucunda tum aspera exercitia, præ cæteris ipse copiosius sectabatur. Multis annis in vestibulis suis dormiuit, non tam in lecto quam scamno. Cibus & potus eius communis quidem sed parcus erat, neque inuenio vel in delicatis escis excessum, vel in vilibus singularitatem. Erat præterea iucundus, affabilis, humilis, omnibus se accomodans, tristitiæ, torporis & ignauiæ hostis: In actione strenuus & assiduus: irasci malo animo nunquam visus est. Ante omnia autem vel maximè in eo excelluit laus pudicitia & honestatis, quam præ se semper ferebat, nutibus, uerbis, & factis, ita ut nullus hac in parte adolescens ei posset æquiparari. Sæuiente porro peste illa terribili anno 1400. innumeri

Seuerus in seipsum.

Temperantia.

Pudicitia.

peregrini Romam Iubilæi causa commeantes, ad celeberrimam illam domum hospitalet B. Mariæ virginis, quæ Senis est, confluxere: augebaturq; valde numerus ægrotorum, è quibus quotidie interdum octodecim contagiosa lue correpti extinguebantur. Ad eam calamitatem etiam hoc mali accedebat, quod fratres duo & viginti, feminæ octodecim, sacerdotes nouem, clerici quinque, pharmacopolarum sex, famuli sexaginta, cuncti ægrotorum ministerijs deputati, eadem calamitate absumperant. Bernardinus itaque annum iam natus vicissimum, ut vidit ægrotantibus deesse ministeria, zelo incitatus, pestiferam contagionem nihil metuens, multis hebdomadibus ægris officiosissimè ministravit. Tantæ vero multitudinis curandæ imparem sese aduertens, duodecim religiosos & pios adolescentes ad se vocat eisdemq; hortatur, ut vnà cum ipso pauperum sese obsequijs dedant. Dicit eos qui pauperi seruiant ipsi Christo seruire: & si tali occasione decedant è vita, pro Christo eos mori: nihil vero homini Christiano debere esse antiquius & optatius, quam Christi causa vitam suam profundere, cum ille suam nostri causa perdidit. Deinde addit. Simus omnes fratres: Deus sua ope aderit nobis. Videtis fratres ignem accensum esse, iam pene orbis illo conflagrat, securis arbori admota est, falx messem sollicitat: quid nobis de vitæ nostræ prorogatione polliceri possumus, cum & alios quotidie videamus

Misericordia erga ægros.

12. sibi collegas adsciscit.

deamus mori, & plerosq; etiam intimos sodales, propemodum ante exire è corpore, quam morbo correpti videantur? Nos si in his charitatis officijs obierimus, ad Dominum euolabimus: sin autem superstites manserimus, quoad victuri sumus semper lætabimur nos Deo nostro in eius pauperibus hæc officia præstitisse. Suasit & persuasit. Tum mox ex homologesi peccata expurgantes, sumpto viuifico Eucharitiæ epulo, iucundis animis & magno feruore curam morbidorum ordiuntur. Ante omnes autem Bernardinus dabat operam, vt quoad eius fieri posset, semper omnib⁹ coram adesset. Astabat diu noctuq; egrotantibus, phar-

Ingens erga egrotos charitas.

maca parabat, cibos pro singulorum qualitate porrigebat, sordes omnes illic necessariò ferendas, ipsæ præ alijs amouendas desumpsit: non labore, non vigilijs non intolerandis fætoribus frangebatur: sed ea semper alacritate & spiritus viuacitate illis seruebat, ac si vel parentes, vel filij, vel fratres sui essent. Cum enim Dei amor tanti laboris ac difficultatis perpetiendæ præcipua ei esset ratio, Deo utiq; seruebat, quem patre, fratre, liberisq; omnibus merito iudices potiozem. Aegrotis ex animo condolebat, adeo vt etiam cum illis vnà ploraret: interdum vero etiam ridebat, canebat, blandiebatur, inque omnem solatiij formam se versabat. Cum erant ex hac vita migraturi sacramenta illis ministrari effecit: vita functos vesperi sepulturæ mandabat.

M 4

Pere-

Peregrinis ferè innumeris ad vesperam aduentantibus cibos & lectos apparabat: si lecti, alioqui multi, non sufficerent, sternebat humi pannos, ita vt nulli deesset commodus capiendæ quieti locus: crebros quoq; excitabat ignes & suffitus grati odoris, spargebat multum aceti tota fere domo, vt corruptus aër saltem aliqua ex parte corrigeretur, ministrique tantò libentius suam operam ægrè affectis nauarent. Et diuina quidem ope protectus Bernardinus nunquam hic aduersa laborauit valetudine; sed semper promptus, alacer, vigil & indefessus, dictis & factis ægros illorumque ministros confirmabat. Cumq; iam amplius quatuor mensibus in ea domo sedulo ministrasset pestisque sopita esset, domum se recepit. Nec multo post intellecto, amitam suam Bartholomæam genere ac sanctitate nobilem, (quæ iam prope nonagenaria, cæcitate & nervorum dissolutione laborabat, nec ægros artus lectulo moliri poterat) necessaria opera & ministerio destitutâ esse, suis ei manibus, tanquã paræti suæ officiosè inseruiuit. In quo ministerio anno integro & eo amplius versatus est, donec optima matrona p̄soluto nature debito migravit ad cælos. Tandè Bernardinus ad sanctiorè viuendi rationè aspirans, cū necdum deliberasset, q̄ genus monasticę religionis potissimum deligeret, decreuit habitare secū, vt ita priuatim virium suarum facultates experiundo metiretur: cumq; sibi loco occulto sa-

*De vita
statu delin-
berat.*

cellum ac altare cum imagine Christi è cruce
pendentis adornasset, precibus, vigilijs, ieiu-
nijs, flagellorum ictibus, cilicio, alijsque pie-
tatis exercitijs sese afficiens, idque & crebrius
& seuerius, quam antehac conlueffet, accura-
tissimè vires explorauit suas etiam vsque ad
herbarum victum & aquæ potum sese pericli-
tans. Cumq; ardenti prece supplicans à Deo gra-
tiam posceret, potiorem æternæ salutis viam
deligendi, non dubio ipsius instinctu religio-
nem sancti Francisci complexus est. Erat tunc
annos natus duos supra viginti, quo tempore
tanto spiritus feruore, & vitæ asperitate Deo
seruuit, vt hominum mundo deditorum in-
sulso iudicio, non tam Deo seruire, quam de-
lirare putaretur. Tantis deniq; incrementis
Bernardini virtus succreuit, vt egregium to-
tius, tum ordinis, tum orbis Christiani lumen
extiterit: quod eadem prorsus die Senis obor-
tum est, qua insigne illud virginum iubar &
speculû S. Catharina Senensis terris occiderat.

MARTIRIVM S. ANDREÆ DE CHIO:

29. Maij, à Georgio Trapezuntio scriptum.

apud Sur. Tom. 7.

BAndreas cum quadam vice febribus gra-
uiter laboraret, cælibem se perpetuo fo-
re Reginae misericordiae vouit si euaderet. Se-
datis illico febribus paulo post quasi ex mor-
te surrexit, & albis se vestimentis induit, vt
scilicet nunquam obliuisci posset munditiem
corporis, quâ matri Creatoris obtulerat. Con-

M 5 stan.

*Austeritas
in affligen-
da carne.*